Anul al XCIII-lea Nr. 63. NUMARUL 2 Lei 6 pagini Brașov Vineri 19 Iunie 1931

GAZETA TRANSILVANIEI

REDACTIA ŞI ADMINISTRATIA
PIAŢA LIBERTAŢEI BRAŞOV. — TELEFON 226
Abonament anual 360 lei.
Pentru streinătate 800 lei.
Anunţuri, reclame, după tarif.

Fondată la 1838 de George Barițiu

Apare de trei ori pe săptămână

Ziarele liberale ne fac deosebita cinste frățească de a ne numi pe ardeleni: „jefuitori de meserie".

Am făcut cu dragoste frățească Unirea, dar nu pentru a jefui meseria celor ce ne acuză de păcatele lor!

Un Mesaj buclucaș.

Mesajul, cu care a fost deschisă sesiunea extraordinară a Corpurilor Legiuitoare, formează obiectul unor discuţii aprinse în toate cercurile politice ca şi în presă. De mult timp nu s'a mai comentat cu atâta pasiune politică un Mesaj de deschidere a Parlamentului ca cel de faţă, şi ca atare, în mod firesc, va şi forma obiectul unor discuţii ample atât la Cameră cât şi la Senat.

Mesajul, deşi poartă semnatura Capului încoronat, este contrasemnat de toţi membrii guvernului, este deci opera guvernului Iorga şi în speţă elaboratul *personal* al d-lui Iorga, a cărui pecetă îl poartă dela început până la sfârşit.

Impresiile produse în marele public sunt diferite. Afară de 2—3 pasagii din Mesaj, în cari se vorbeşte de viteaza noastră armată şi de politica externă tradiţională a României, cari au găsit aprobarea unanimă a parlamentului ca şi a opiniei publice — mesajul a produs surprindere, mirare şi consternare, ca să nu folosim alţi termeni mai tari.

Ardelenii, fără deosebire de culoare politică, au rămas încremeniţi îndeosebi de insulta făţişe adusă Ardealului, a cărui „aport" — cum se spune în Mesaj — *a lipsit prea mult României*"... Cum a putut strecura d-l Iorga o supărare a sa personală într'un Mesaj regal? Ce are a face adecă năcazul ce-l are d-l Iorga de pildă faţă de d-l I. Maniu, cu iubirea, jertfa şi devotamentul tradiţional şi în atâtea rânduri afirmat şi dovedit faţă de patria întregită şi faţă de Coroană?!

Dar d-l Iorga va primi răspunsul cuvenit cu vârf şi îndesat. Prin urmare nu anticipăm nimic. Ceea-ce voim să relevăm cu acest prilej este atitudinea energică pe care au luat-o faţă de diferitele afirmaţiuni din Mesaj însuşi ziarele cari au sprijinit şi secondat guvernul „Uniunei Naţionale" în întreaga sa campanie electorală de pomină.

Iată de pildă ce scrie „Viitorul în numărul de eri:

„Mesagiul vorbeşte de „popoarele din România" în fruntea cărora ar sta naţia românească.

„Este, în concepţia noastră o frază într'adevăr nefericită şi nu înţelegem cum s'a putut da acestui pasaj o atare redactare.

„*Noi ştim* — şi de aceeaşi părere sunt toţi oamenii politici de pretutindeni, în afară de unguri şi de alte ţări revizioniste — *că România este un stat naţional unitar, atât prin vechimea şi cultura lui, cât şi prin impresionanta majoritate numerică a românilor* — peste 14 milioane din 18 milioane locuitori.

„Aşa fiind nimeni nu poate accepta definiţia din Mesaj...

„Am întâlnit deasemenea un alt aliniat care trebueşte lămurit, pentru că dă loc la felurite interpretări prin lipsa sa de claritate.

„România a părăsit prea mult atât vechile tradiţii în care s'a întemeiat Regatul cât şi amintirile bune ale unor regimuri streine" spune Mesagiul.

„La ce regimuri streine, cari au lăsat amintiri bune, a făcut aluzie guvernul d-lui prof. Iorga?

„Universul" de eri este şi mai vehement. Reţinem din articolul d-lui C. Bacalbaşa publicat pe pagina primă cu caractere grase următoarele:

„Voi spune câteva vorbe, asupra a două pasagii, cari au provocat o nedumerire generală şi o uimire nu mai mică.

„Intâiul pasagiu este acela, care califică Statul român, care este un Stat eminamente naţional, drept un stat federal în care „naţia românească ar fi cea dintâiu prin vitejie, muncă, sacrificii şi vechime".

„*Respingem cu toată hotărârea această definiţie şi ne exprimăm mâhnita noastră nedumerire că această exprimare a unui neadevăr antinaţional, a putut figura într'un Mesagiu Regal, contrasemnat de un istoric ca d-l Iorga...*"

„Dela această dureroasă falsificare a istoriei, trecem acum la penultimul pasagiu al Mesagiului.

Il dăm spre deslegare *cărturăreselor*:

„România a părăsit prea mult atât vechile tradiţii în care s'a întemeiat Regatul cât şi *amintirile bune ale unor regimuri străine* (?) pentru o ideologie curentă căreia i s'a jertfit prea mult!?!..."

„Ce să fie asta? Către ce fel de nedumeriri este împinsă ţara românească? Care sunt acele vechi tradiţii în care s'a întemeiat Regatul şi pe care noi le-am părăsit? Şi mai ales — aci nedumerirea devine îngrijorare, care sunt acele „bune amintiri ale unor regimuri străine, pe care le-am schimbat cu formulele unei ideologii curente?

„Era, oare, ertat ca într'un Mesagiu citit în faţa parlamentului de Regele României, *să se facă apologia epocei ruşinoase a dominaţiilor străine şi să se condamne actuala aşezare democratică a Statului român?*

„Căci despre care regimuri străine a voit să vorbească Mesagiul? Despre domnia fanarioţilor? Despre regulamentul organic? Despre regimul austriac, ungar sau rusesc sub care au stat îngenunchiaţi românii din ţinuturile de curând alipite?

„Apoi Mesagiul anunţă şi o ameninţare: „Forme complicate, neasimilabile, se cer înlăturate pentru ca, în cadre mai simple însăşi comunitatea să poată activa, determinând crearea de instituţii potrivite cu adevăratele ei nevoi!?!..."

„Adică cum: înlăturarea regimului parlamentar?... Statul corporativ?... Intoarcerea la căciulele mari, la clasele privilegiate?.... şi apoi dictatura?..

„Mesagiul Regal, pe care însuşi Regele l-a accentuat foarte greu, precum toţi au observat, a fost, de data aceasta, o dureroasă surprindere.

„Şi cerem guvernului să lămurească opinia publică, spunând ce a înţeles din vorbele puse în gura Regelui, dacă el însuşi a înţeles ceva.

„Noi mărturisim că n'am înţeles nimic şi că dacă în acest fel începe guvernarea d-lui Iorga, slabă nădejde avem de vre-o îndreptare".

Credem că aceste câteva mostre ajung pentru a arăta ecoul produs de elaboratul nefericit al d-lui Iorga în presă ca şi în opinia publică.

Când cei cari stau atât de aproape de aşaporeclitul guvern de „Uniune naţională" îl scarmănă atât de cumplit pe d-l N. Iorga, ce vor spune partidele de opoziţie, când se va începe discuţia la Mesaj?!

Situaţia Cooperativelor agricole din Cehoslovacia

11.000 Cooperative. — Cooperativele în timpul crizei agricole.

Praga (Ceps) 15 Iunie.

Cooperativele agricole din Cehoslovacia au o tradiţie destul de îndelungată şi sunt foarte bine organizate. Această impresionare poate fi atribuită într'o mare măsură faptului că întreaga agricultură din Cehoslovacia se află la un nivel înalt în ce priveşte latura producţiei şi desfacerii. In mod sistematic cooperativele au început să fie întemeiate dela 1890, dar încă înainte de acest an au existat multe cooperative agricole, care au azi o vechime de peste 50 de ani.

In 31 Decembrie 1930 numărul total al cooperativelor din Cehoslovacia a fost de 11.029. Din acest număr 5853 sunt cooperative de credit, urmând 1935 cooperative de maşini şi electricitate, 306 cooperative pentru fabricarea spirtului, 351 cooperative de cumpărare şi desfacere, 416 cooperative de lapte, 65 cooperative de morărit, 214 cooperative pentru creşterea şi exploatarea animalelor, 1120 cooperative de depozitare, 180 cooperative de locuinţe agricole, 38 cooperative pentru produse textile, etc.

Cooperativele sunt grupate în 12 asociaţii cooperatiste, între care 8 cehoslovace, 3 germane şi 1 poloneză. Toate aceste asociaţii s'au unit în 1921 într'o „Uniune a Asociaţiilor cooperatiste din Cehoslovacia" cu sediul la Praga. In această uniune, care se numeşte şi „Centrokooperativ" sunt deci grupate toate cooperativele agricole fără deosebire de naţionalitate, religie sau nuanţă politică. Asociaţiile cooperative exercită o intensă activitate de organizare financiară şi de revizuire pentru cooperativele grupate în aceste asociaţii. Cumpărarea celor necesare agriculturii şi desfacerea produselor agricole sunt deservite de 11 centrale comerciale, fiecare asociaţie având centrala ei proprie. La cumpărarea unor anumite produse, ca de ex. îngrăşăminte artificiale, toate asociaţiile procedează în comun, sub conducerea organizaţiei de cumpărare a cooperativelor agricole. Această organizaţie a cumpărat în 1930 74.000 vagoane mărfuri în valoare de 406 mil. cor. ceh.

Activitatea cooperativelor.

Activitatea principală a cooperativelor agricole din Cehoslovacia este de credit, depozitarea de produse agricole şi de ajutorare reciprocă. Cooperativele de credit, aşa zise ale lui Raifeisen, sunt atât de răspândite în Cehia, Moravia şi Silezia, încât nu există sat care să nu aibă o asemenea cooperativă. In Slovacia şi regiunea subcarpatină numărul cooperativelor de credit a fost foarte mic, în prezent însă ele sunt înfiinţate în mod intensiv şi aci.

După ultimele date statistice, cele 5853 cooperative de credit cu peste 1 milion membri, un capital fundamental de 66 mil. un capital de rezervă de 160 mil. cor. ceh. şi administrează 7 miliarde 88 mil. depuneri. Imprumuturile acordate membrilor se ridică la aproape 5 miliarde cor. Banii sunt depuşi cu o dobândă de 5% şi imprumuturile sunt acordate cu o dobândă de 5—7% (în Slovacia, dobânda este puţin mai mare). Cooperativele de depozitare, care înmagazinează produsele agricole, sunt deasemenea foarte răspândite. In ultimii ani rulementul mediu al produselor depozitate a ajuns la 180.000 vag. anual. Pe lângă aceasta cooperativele de depozitare păstrează şi obiectele necesare agricultorilor.

Industria agricolă.

Foarte prospere sunt şi cooperativele care se ocupă cu prelucrarea industrială a produselor agricole, eventual cu desfacerea produselor agricole. Numărul cooperativelor pentru fabricarea spirtului se ridică la 306 şi ele participă cu 73% din întreaga producţie de spirt. Cooperativele de lapte prelucrează laptele furnizat de membrii cooperativelor. In special în ultimii ani aceste cooperative au înregistrat un succes neobişnuit. In ultimul an cooperativele de lapte au prelucrat 300 mil. litri lapte. Numărul întreprinderilor de lapte este în continuă desvoltare şi ele sunt bine dotate din punct de vedere technic.

Cooperativele de ajutor reciproc.

La perfecţionarea cooperativelor agricole contribue foarte mult şi cooperativele aşa zise de ajutor reciproc, care procură agricultorilor maşini agricole, curent electric, animale de rasă, seminţe selecţionate, etc. Cooperativele electrice şi-au câştigat mari merite la ridicarea standardului de viaţă al agricultorului cehoslovac şi aceasta nu numai în senz economic, dar şi cultural. Astăzi 8355 comuni sunt aprovizionate cu curent electric, din care număr 1775 cu ajutorul cooperativelor.

In ultimul timp se acordă o mare atenţie desvoltării cooperativelor pentru creşterea animalelor. In toamna anului trecut s'a înfiinţat la Praga, o centrală a cooperativelor pentru creşterea şi exploatarea produselor animale. In scurta ei activitate această nouă centrală a şi dat rezultate favorabile.

Rolul cooperativelor în timpul crizei.

Buna organizare a cooperativelor agricole ajută foarte mult agricultura cehoslovacă în timpul crizei. Pe terenul creditului şi comerţului cooperativele sunt un apărător excelent al intereselor agricole, ajutând agricultorilor ca să poată trece momentele cele mai grele. Lupta cooperativelor pentru ameliorarea crizei este dusă cu succes, dovedind că cooperativele şi ajutorul reciproc formează cel mai bun mijloc pentru ridicarea şi asigurarea agriculturii. Edificiul cooperativ din Cehoslovacia, clădit în cea mai mare parte încă înainte de război, când s'a putut bizui pe mijloace proprii, este astăzi cu atât mai prosper.

Sărbătorirea d-lui prof. N. Iorga

D-nul profesor Nicolae Iorga, împlinind azi 60 ani, va fi sărbătorit în întreg cuprinsul ţării de societăţile şi instituţiunile culturale ca şi de prietinii politici, pentru vasta sa muncă culturală şi istorică, desfăşurată timp de patru decenii în ţară ca şi în streinătate.

La această sărbătorire se asociază şi ziarul nostru, al cărui colaborator a fost pe vremuri sărbătoritul apostol al culturei şi deşteptării naţionale.

•

„Uniunea Femeilor române" a adresat d-nului prof. N. Iorga următoarea telegramă:

Domnului Prim-ministru
Nicolae Iorga
Bucureşti.

Societăţile federate la „Uniunea femeilor române" prezintă omagiile lor la a şasezecea aniversare, a marelui savant, ce stă la cârma ţării, celui ce duse în lume faima geniului şi nobleţei sufleteşti prin apostolatul închinat ştiinţei spre fala poporului românesc. Mulţi ani trăiască.

Prezidenta Uniunei femeilor române
Maria Baiulescu.

Memoriul d-lui Gh. Crişan

înaintat d-lui preşedinte al Camerei de punere sub acuzare de pe lângă Curtea de Apel Braşov.

Am amintit şi am comentat în numerii trecuţi cazul dlui Gh. Crişan, fost subsecretar de stat. In urma falimentului Băncii „Cetatea", al cărei director a dispărut, dl Gh. Crişan era chemat să dea unele lămuriri în cauză. Inainte însă de a se fi judecat vinovăţia celor ce au dus Banca la nimicire, dl Crişan a fost arestat, din drag senin, fapt care a stârnit o adâncă revoltă în sânul tuturor cari-i cunoşteau nevinovăţia faţă de cele petrecute la Bancă. Advocaţii din Braşov, fără deosebire de culoare politică au sărit atunci să i ia apărarea, bine ştiind că e vorba de un om cinstit şi nevinovat, care din cauza intrigilor politice, ajunsese acolo unde nu merita. După cum era şi drept, ordinul de arestare a fost nimicit; dar dl prim-procuror a făcut recurs.

Dreptatea însă trebuia să biruiască. Sâmbătă, când era să se judece la Camera de punere sub acuzare apelul de ţinere mai departe în arest, făcut de dl prim-procuror, a sosit un ordin al dlui ministru de justiţie, care cerea imediata punere în libertate a dlui Gh. Crişan.

Pentru a cunoaşte lămurit şi pe deplin împrejurările, în cari dl Gh. Crişan a ajuns în aceasta nemeritată situaţie, lăsăm să urmeze memoriul înaintat de d sa dlui preşedinte al Camerii de punere sub acuzare.

Dl Crişan în memoriul său motivează astfel

Inexistenţa infracţiunii.

Mandatul de arestare îmi impută următoarele fapte:

1. Că am indus în eroare pe Românii emigranţi în America să cumpere acţiuni şi să depună economiile lor la Banca Cetatea.

2. Că mi am însuşit suma de circa 5 milioane pe nedrept cu această ocaziune, sumă pe care n'am justificat'o, că această sumă nefiind trecută în bilanţul anual la pierderi ci la profit în anul 1928 directorul general a amortizat-o odată în suma de lei 3,470,000 mai târziu în 1,500,000 lei.

3. Că n'am cerut clarificarea situaţiunii la Banca Naţională şi am tolerat astfel ca Banca Cetatea să primească depuneri, deşi ştiam că Banca Cetatea este în încetare de plăţi.

Toate aceste fapte intră în prevederile art. 50. N. P.

Asupra primului fapt:

Am arătat că în anul 1921, am primit un mandat expres din partea Consiliului de Administraţie al Băncii Cetatea, (consiliul compus din cei mai de seamă reprezentanţi ai vieţii publice din Ardeal) de a merge în America, de a deschide o agenţie a băncii Cetatea şi a convinge pe Românii ardeleni, să nu-şi mai depună economiile la Băncile streine ci la Băncile româneşti din ţară şi la Cetatea.

Că am executat întocmai acest mandat, am plecat în America, am deschis o agenţie în New York în Wall Street 70 (Cetatea Foreign Exchange), că am stat în America circa 3 ani de zile şi că am cheltuit nu eu, ci agenţia, care afară de mine, directorul agenţiei, mai avea funcţionari, pentru drumul în America, pentru plata funcţionarilor, pentru chiria localului şi pentru corespondenţa în timp de 3 ani de zile suma de 4 milioane lei.

Suma aceasta este incomparabil inferioară cheltuelilor făcute de alte Bănci, cari au înfiinţat sucursale în New-York, pe cari apoi le-au desfiinţat (Banca Marmarosch, Banca Albina, Crissovelonii etc). Eu nu am cheltuit nici măcar leafa şi drumurile ce-mi fuseseră acordate de Cons. de Adm.

D. jude instructor socoteşte că *am indus în eroare* pe Românii din America. D. jude-instructor era obligat să arate în mandatul de arestare în ce a constat această inducere în eroare, cari sunt acele fapte, indicii sau manopere, prin cari aş fi indus sau aş fi încercat să induc în eroare pe aceşti Români.

Pentru că în 1922—1923, cine putea presupune că Banca Cetatea condusă de d. A. Vaida Voevod şi atâtea personalităţi proeminente ale Ardealului va ajunge în 1931 în situaţia precară de astăzi, graţie crizei economice şi conducerii extrem de nenorocite ce s'a făcut după anul 1925? Cine putea bănui ca o Bancă înfloritoare până în 1926, care până la această dată era în România reprezentanţa uneia dintre cele mai mari Bănci mondiale „Bank of America", care are sucursale în Cluj, Gherla, Topliţa, Odorheiu, Bucureşti, Cohalm va ajunge în 1931 să nu aibă în cassă decât 638 lei, cât s'a găsit cu ocaziunea descinderii făcute? Puteam eu să bănuesc acest sfârşit tragic al Băncii, în care am avut toată încrederea? Cea mai bună dovadă a încrederii mele este că toată averea mea am depus o la această bancă. Mai mult chiar, atunci când un imobil ce îl aveam cu arhitectul Culina din Bucureşti, a fost vândut în timpul cât am fost în America, partea mea de 800,000 lei, depusă de dl Culina la Banca Marmarosch, am dat ordin să fie scoasă dela Banca Marmarosch şi depusă la Banca Cetatea.

De unde atunci inducerea în eroare, element indispensabil al existenţei infracţiunii?

2. Am arătat că suma de lei 4,970,000 nu este cheltuiala mea, este cheltuiala agenţie, nu am însuşit'o eu nici pe drept nici pe nedrept. Este inexact că nu aş fi justificat-o. Există piese justificative la Bancă. Toate aceste piese justificative le-am trimis încă din America. De ce nu se verifică registrele Băncii ce se află în posesiunea dlui judecător de instrucţie şi a expertului contabil?

Am susţinut că nu numai că am justificat o, ci din contră eu mai am o pretenţiune de circa 4000 dolari. Dar ipotetic, dacă nu aşi fi justificat-o, cine mă poate trage la răspundere? Fără îndoială că numai mandatarii mei, Consiliul de Administraţie, Adunarea Generală a Băncii, lichidatorii Băncii, eventual D. sindic al falimentului.

Suma de mai sus a servit la acoperirea cheltuelilor misiunei mele şi a dlui Coltor precum şi la acoperirea cheltuelilor agenţiei din New-York. Această sumă a fost lichidată de către Bancă cu scopul îndeplinirii unui mandat special pe care l-am executat aducând băncii depuneri de 25 milioane.

Pentru ce directorul general Iosif n'a trecut această sumă la cheltueli în bilanţ şi a lăsat-o la profit, nu pot să ştiu? Ce motive a avut să umfle cu aceasta bilanţul—nu pot înţelege. In ori ce caz nu mi se poate imputa mie un fapt al altuia. Me mi-e cu totul indiferent cum s'a comptabilizat această sumă, precum mi-a fost indiferent cum tot pe cale de contabilitate, a amortizat-o ulterior majorându-se valoarea unui imobil.

Dl judecător de instrucţie pentru a mă putea face responzabil de această faptă trebuia să dovedească *conivenţa mea* cu Ioan Iosif, fapt ce d. judecător de instrucţie nu numai că nu-l dovedeşte, dar nici măcar nu îl afirmă în mandatul de arestare.

3. Insfârşit mi se impută că nu am cerut clarificarea situaţiunii Băncii la Banca Naţională şi că am tolerat ca Banca să primească depuneri până în ultimul timp, deşi ştiam că Banca Cetatea e în încetarea de plăţi.

Acuzaţiune, desigur, neserioasă. Cum puteam eu să cer clarificarea situaţiunii la Banca Naţională? Căci doar Banca Naţională îşi făcea verificările ei periodice prin directorul agenţiei din Braşov cu ocaziunea acordărei oricărui scont. Banca Naţională cunoaşte foarte bine situaţia Băncii şi dacă avea nevoie de alte informaţiuni, decât cele date de directorul agenţiei din Braşov, le cerea Directorului General al Băncii sau preşedintelui Consiliului de Administraţie. Eu nu mai aveam nici o calitate, începând din anul 1925, când am fost scos din consiliu.

Este adevărat că am fost ales în anul 1930 în acest consiliu, n'am acceptat însă această însărcinare şi nu am luat parte în acest consiliu în nici un fel, fapt ce se dovedeşte cu registrele Băncii Dacă am lăsat să figureze şi numele meu printre consilierii Băncii, am făcut o pentru că simţeam că am o datorie morală faţă de această Bancă, pe care am încercat să o salvez şi în timpul când am făcut parte din guvern.

Mi-a reuşit într'adevăr ca Ministerul de Finanţe să preia un cont imobilizat de 50 milioane apoi de 37 milioane, pe o durată mai lungă, astfel cum făcuse cu Banca Victoria şi Timişana, jertfe ale aceleiaşi crize economice. Nu a devenit fapt împlinit deoarece Banca Naţională a refuzat să ne dea avizul necesar conform legii

Prescripţiunea şi amnestia.

Am arătat mai sus că faptele nu sunt încadrate în nici un text de lege penal. Mai puţin pot fi încadrate în textul art. 50 N. P.

Criteriul indispensabil al acestei infracţiuni este ca acuzatul să fi indus pe cineva în eroare prin amăgiri. Ori din nici una din faptele de mai sus nu rezultă nici cel mai slab indiciu care să sprijinească această bănuială.

O deţinere prealabilă nu poate să aibă loc însă decât atunci când există grave indicii de culpabilitate. Tribunalul ca instanţă de confirmare a mandatului de arestare trebuia să examineze dacă există aceste indicii, sau nu, sau dacă concluziunea dlui judecător de instrucţie că din cercetările făcute rezultă indicii şi sarcini de culpabilitate nu este găsită numai pentru utilitatea cauzei fără să fie cu nimic justificată în fapt şi în drept.

Dar chiar dacă faptele ar fi astfel cum le arată d. jude instructor, dacă d. jude instructor ar fi motivat amăgirile viclene ale mele şi inducerea în eroare—şi atunci mandatul de arestare trebuia să fie anulat deoarece se referă la fapte prescrise de mult şi amnestiate.

Intr'adevăr chiar în ipoteza că aş fi amăgit pe Românii din America să cumpere acţiuni şi să depună banii la Banca Cetatea, toate aceste fapte s-au petrecut după chiar arătările dlui jude-instructor în anii 1922—1924.

Oii potrivit art 106 din Codul Penal pct. 4 prescripţiunea exclude deschiderea acţiunei penale, dacă au trecut cinci ani, dacă pedeapsa crimei săvârşite este mai mică de 5 ani.

Pedeapsa crimei ce mi se impută este temniţă gravă la 5 ani (art. 383) astfel că, potrivit textului de mai sus, *există o cauză, care exclude deschiderea* acţiunei penale şi deci şi a eliberărei mandatului de arestare. Prescripţiunea ce operează de drept interesul social ca după un anumit timp indulgenţa şi iertarea să acopere anumite fapte ştergând amintirea lor.

Cum până în anul 1931 nu s'a făcut nici un act de urmărire contra mea, beneficiez de dispoziţiunile art. 106 c. pen.

Chiar dacă ar fi făcut vreun act de urmărire, infracţiunea este amnestiată în confor-

Continuare pe pagina şase

FOILETONUL „GAZETEI TRASILVANIEI".

Munca, moartea şi boala

Legendă

de Leon Tolstoi.

Printre Indienii din America de sud există următoarea legendă:

Dumnezeu a creiat pe oameni — spun ei — la început în aşa fel încât să nu aibă nevoie să munciască, să nu ducă lipsa de locuinţă, nici de hrană, ci să trăiască toţi până la o sută de ani şi să nu cunoască nici o boală.

Trecu câtva timp şi Dumnezeu văzu cum trăesc oamenii — adică în loc să se bucure de viaţa lor, fie-care se îngrijeşte numai de sine, că ei s'au luat la ceartă unii cu alţii şi au făcut din viaţa lor nu o bucurie ci un adevărat chin.

Atunci zise Dumnezeu: asta se întâmplă din pricină că oamenii trăesc despărţiţi, fie-care pentru sine. Şi ca un asifel de lucru să nu se mai întâmple, Dumnezeu a făcut ca oamenii să nu poată trăi fără muncă: a trebuit, ca să nu sufere de foame şi de frig, să-şi clădiască locuinţe, să sape pământul, să samene şi să culeagă roade şi grâne.

— Munca îi va aduna laolaltă, — se gândi Dumnezeu: — nu poate un sigur om să taie şi să care copaci ca să-şi construiască locuinţă şi în acelaş timp tot el să pregătească uneite, să samene şi să culeagă, să toarcă şi să ţesă, şi să-şi coasă îmbrăcăminte. El vor trebui să înţeleagă că cu cât vor trăi mai laolaltă, cu atât vor agonisi mai mult, vor trăi cu atât mai bine şi că se vor uni cu toţii cu mai multă uşurinţă.

Trecu încă câtva timp şi Dumnezeu veni iarăşi să vadă cum trăiesc oamenii.

Dar oamenii trăiau şi mai rău ca înainte. Munceau laolaltă — nu se putea altfel — dar nu cu toţii împreună, ci împărţiţi în grupuri mici, şi fie-care grup încerca să ia dela celălalt truda lui, şi îşi puneau piedeci unul altuia, perdeau şi vreme şi puteri în luptă, şi toată lumea trăia rău.

Văzând că nici aşa nu e bine, Dumnezeu hotărâ să facă în aşa fel încât oamenii să nu ştie ceasul morţii lor şi să poată muri în orice clipă. El îi instiinţă pe ei de hotărârea sa.

Ştiind că fie-care din ei poate muri în orice clipă, — se gândi Dumnezeu, — de grija vieţii, ce se poate întrerupe în orice clipă, nu se vor mai uri unii pe alţii şi nu-şi vor prăpădi orele, ce le sunt date de trăit.

Dar nici asta nu izbuti. Când se întoarse Dumnezeu să vadă, cum trăiesc oamenii acum, ei văzu că viaţa lor nu se îmbunătăţi. Unii dintre ei, mai puternici decât alţii, folosindu-se de faptul că oamenii pot muri în orice vreme, îşi supuseră pe cei mai slabi, uzigând pe unii şi ameninţând pe ceilalţi cu moartea. Şi viaţa se alcătui în aşa fel, încât unii — cei puternici şi moştenitorii lor — nu lucrau nimic şi se plictiseau de lene. Cei slabi însă lucrau peste puteri şi se uscau de dorul odihnei. Şi unii şi alţii se temeau unul de altul şi se urau. Viaţa oamenilor ajunse tot mai nenorocită.

Văzând asta, Dumnezeu, pentru a drege lucrurile se hotărî să întrebuinţeze ultimul mijloc: trimise oamenilor tot felul de boli. Dumnezeu credea că dacă toţi oamenii vor fi supuşi bolilor, vor înţelege, că cei sănătoşi vor avea milă de cei bolnavi şi-i vor ajuta ca şi aceştia, la rândul lor, să-i ajute la nevoie.

Şi iarăşi Dumnezeu plecă dela oameni, dar când se întoarse să vadă, cum trăiesc ei acum de când au fost supuşi bolilor, — viaţa oamenilor deveni şi mai rea.

Bolile, care după gândul lui Dumnezeu trebuia să unească pe oameni, îi despărţiră şi mai mult. Acei oameni, cari stăteau cu forţa pe ceilalţi să lucreze pentru ei, nu îi forţau să îngrijească de ei şi în timpul bolii, de aceea se îngrijeau chiar ei de cei bolnavi. Iar acei, cari erau forţaţi să lucreze pentru alţii şi să îngrijească de bolnavi, erau atât de istoviţi de muncă, încât nu mai aveau timp şi puteri să îngrijească de bolnavii lor, şi îi părăseau fără ajutor. Ca înălţişarea celor bolnavi să nu strice plăcerilor celor bogaţi, ei clădiră pentru bolnavi astfel de case, unde cei bolnavi puteau suferi şi muri fără îngrijirea rudelor şi prietinilor, ci în mâinile oamenilor salariaţi, cari îngrijesc de oamenii bolnavi nu numai fără milă, ci cu scârbă. Afară de asta, partea cea mai mare dintre boli, oamenii le socoteau molipsitoare şi, temându-se să se molipsească, nu numai că nu se apropiau de cei bolnavi, dar se îndepărtau chiar şi de aceia cari se apropiaseră de bolnavi.

Atunci Dumnezeu îşi zise: dacă nici cu mijlocul acesta nu pot face pe oameni să înţeleagă în ce constă fericirea lor, îi las să înţeleagă singuri lucrul acesta prin chinurile lor.

Şi Dumnezeu părăsi pe oameni în soarta lor.

Rămânând singuri, oamenii au trăit multă vreme fără să înţeleagă ce le trebuie ca să fie fericiţi. Şi numai în timpul din urmă unii începură să înţeleagă, că munca nu trebuie să fie o sperietoare pentru unii şi puşcărie pentru alţii, ci o treabă obştească şi îmbucurătoare pentru toţi oamenii, uniindu-i laolaltă. Au început să înţeleagă că în faţa morţii, ce ameninţă în fie-care clipă pe orice om, singurul lucru înţelept pentru ei e să-şi trăiască cu voioşie anii, lunile, orele şi minutele de care are parte, în armonie şi dragoste. Şi au început să înţeleagă că bolile nu numai nu ar trebui să fie o pricină de despărţire, ci, dimpotrivă, trebuie să fie pricina de alăturare drăgăstoasă a unora cu alţii.

„Tibuna Cooperaţiei".

Linia Braşov-Buzău va fi pusă în circulaţie

Cu începere dela 25 Iunie, noua linie ferată Braşov—Intorsura Buzăului, pe o distanţă de 31 kilometri, va fi dată în exploatare.

Aceasta este numai o porţiune din marea linie Braşov-Nehoiaşi—Buzău, care fa fi o nouă legătură între Ardeal şi Vechiul Regat.

Complectarea liniei până la Buzău este studiată actualmente de către direcţiunea lucrărilor noui c. f. r. In cazul când statul român va răscumpăra linia particulară, Buzău-Nehoiaşi, care a aparţinut firmei forestiere germane Goetz şi care actualmente se află sub sechestru, atunci partea liniei care porneşte din Braşov, va fi legată cu această linie la punctul numit Pătârlagele.

Deoarece se pune în circulaţie linia pe distanţa Braşov-Intorsura Buzăului, direcţiunea generală a regiei autonome c. f. r. a hotărât ca pe această porţiune să nu circule decât trenuri mixte şi de marfă.

Inaugurarea oficială a nouei linii ferate se va face cu o deosebită solemnitate în cursul lunei Iulie, în prezenţa M. S. Regelui şi a membrilor guvernului.

Bibliografie.

„Şcoala şi Familia". Primim la redacţie nrul primăvei al revistei pedagogice şi culturale „Şcoala şi Familia", organ al Asociaţiunei învăţătorilor din oraşul şi jud. Braşov, cu numeroase articole scrise de redactorii revistei: domnii Romulus Cosma şi Radu Prişcu şi de domnii I. Al. Bran Lemeny şi Dr. P. Nistor. O parte din număr este închinat memoriei neuitatului pedagog şi dascăl al neamului † Ioan Dariu.

Ne bucurăm de reapariţia acestei importante reviste şi i dorim succes în scopurile nobile pe cari le urmăreşte. Abonamentul pe an lei 150. Redacţia şi administraţia: Strada Sf. Ioan Nr. 25.

Ştiri din streinătate.

Tragedia unui pedagog german în Rusia sovietică. La Leningrad s-a sinucis zilele acestea cunoscutul pedagog german, profesorul A. Wulfius, care a fost timp de mai mulţi ani directorul gimnaziului german din Leningrad. Wulfius a rămas după revoluţie în Rusia şi a crezut în viitorul sovietelor, deşi a fost arestat nu mai puţin de 22 de ori de instituţia Ceka. După ultima sa arestare, Wulfius a fost ţinut în închisoare peste un an şi în cele din urmă a fost pus în libertate din lipsa de dovezi împotriva sa. Se pare însă că în prezent şi-a pierdut toate speranţele, căci şi-a pus capăt vieţii trăgându-şi un glonte în cap. Inainte de moartea sa a scris câteva scrisori pentru consulul german şi prietenii săi.

•

In Ungaria se cere eftinirea cărţilor. Ministrul instrucţiunii Klebelsberg a făcut zilele acestea importante declaraţii, afirmând că una din cele mai importante probleme ale educaţiei postbelice din Ungaria este scumpetea cărţilor. In special este necesar a se eftini considerabil cărţile şcolare. In acest scop se tratează cu Ministerul de comerţ în vederea unui import de hârtie eftină pentru manuale de şcoală. In afară de aceasta, Ministerul Instrucţiunii va lua măsuri ca să nu se schimbe atât de des cărţile de şcoală, ca astfel ele să poată fi folosite şi de fraţii sau rudele şcolarilor.

Dela „Astra"-Braşov.

Raport general

asupra activităţii comitetului Despărţământului central judeţean „Astra" Braşov, pe anul 1930—1931, citit în adunarea generală din 5 Aprilie 1931.

Onorată adunare generală,

Sunt cinci ani împliniţi, de când acest comitet al „Astrei" Braşov, care azi îşi depune mandatul, a fost ales spre a da viaţă unui Despărţământ înţelenit cu fierul plugului în pământul unui câmp de mult nelucrat. Cinci ani de trudnice osteneli spre a ajunge la ziua de-acum, când, din nou adunaţi, acelaşi comitet, aproape acelaşi, pe temeiul literei de Regulament, lasă locul conducerii altora.

Cinci ani de-atunci!

Desigur, mult ca timp. Când lucrezi, însă, timpul nevăzut, nesimţit, se strecoară printre zile, săptămâni, luni şi ani. Din calendar foile cad una câte una, ca frunzele pomilor toamna. O Duminecă sau o sărbătoare punctează scurte popasuri, pentruca iar şi iar lucrul să te fure...

Cine să mai ţie socoteală timpului?

Iată pentruce suntem azi par'că miraţi, că cinci ani au trecut de-atunci. Nu băgasem de seamă. Când, însă, am încercat să facem bilanţul activităţii noastre, inventarul a ceeace predăm azi altora, ni s'a părut că, totuşi, calendarul are dreptate; chiar multă dreptate. Ba, răscolind prin moştenirea primită, cu vădita intenţie de a găsi un punct de sprijin şi comparând ceeace n'am aflat, cu ceeace predăm acum spre chivernisire viitorului comitet, am avut impresia că anii trecuţi dela alegerea din 1926 au trebuit să fie mai mulţi, ceva mai mulţi, sau, în ori ce caz, ceva mai lungi.

De bună seamă, departe de noi gândul de-a anticipa asupra acestui lucru. Gata ori când vom fi să recunoaştem că, în definitiv, nimic nu-i extraordinar, că totul n'a urmat decât o cale normală, că, poate, ori cine în locul nostru ar fi făcut la fel. Numai cât, răsfoind prin dările de seamă ale atâtor societăţi culturale, s'a întâmplat ca nicăiri să nu mai dăm de realizări ca cele ale „Astrei" Braşov, dacă ţinem seamă de anumite împrejurări. Şi s'a mai întâmplat, că chiar în „Astra", numai două Despărţăminte s'au mai evidenţiat prin activitate de creaţie: unul la Sibiu, celălalt la Cluj. Incolo încercări frumoase, intenţii bune, dar nu acea viaţă pe care toţi o visăm pentru o societate culturală.

Şi nu trebuie să se uite că la Cluj, deşi greu, ori ce activitate se putea mai uşor închiega, pentrucă, prin definiţie, oraşele universitare au o viaţă culturală. Iar la Sibiu era centrul „Asociaţiunii", oraşul şi judeţul trăiseră în această tradiţie, „Astra" era cunoscută. Indatăce au venit oameni pricepuţi şi dornici de muncă, realizările trebuiau să vie şi ele.

La Braşov, însă, cu tot numele pe care-l purtăm de oraş cu tradiţie culturală, situaţia era cu totul alta şi în rapoartele noastre generale ale anilor trecuţi noi am spus cum a fost. Fapt e, că atâta vreme cât lumea era deprinsă să vadă în asemenea societăţi ceva accesoriu, uneori direct fără rost, alteori cu un rost banal, mare lucru nu se putea face. In general, în mijlocul unei lumi aşa de cu bunăvoinţă înclinată spre realitate, spre folos imediat şi, dacă se poate, spre folos personal, orice încercare de a lucra în cadrul unei societăţi, care face abstracţie de acest interes, nu prea are sorţi de izbândă. Concepţia lumii despre societăţile de cultură este îndeajuns de cunoscută, iar atitudinea faţă de ele la fel: o atitudine când indiferentă, când prudentă, de cele mai multe ori nemărturisită pe faţă. Şi toate acestea pentru un simplu motiv: lipsa fondurilor. Să stai tu să strângi bani în vederea realizării unei opere de interes comun spre care ţinteşti, să pierzi atâta vreme pentru asta, când aceeaşi vreme o poţi folosi în propriul tău interes, iată ceva ce nu putea fi ademenitor. Sărăcia poate fi compătimită de departe, nu însă invidiată.

Aşadară, din acest punct de vedere, situaţia noastră din 1926, cu 33.395.60, bani depuşi la Banca „Albina" numai de invidiat nu era. Adunarea generală de atunci a ales un comitet care a trebuit să fie rugat să primească.

Şi mai era un motiv care îngreuna situaţia „Astrei" Braşov: lipsa lui de activitate. Inainte de războiu se lucra prin entuziasmul pe care ţi-l dă lupta pentru o idee naţională. După războiu, acest stimulent a lipsit. Şi atunci, pentruca să iai totul dela început, ceeace presupunea muncă intensă, trebuiau oameni. Şi oamenii n'au avut nici un motiv să se îmbulzească.

Astăzi lucrurile s'au schimbat. „Astra" Braşov a devenit cineva. Există în forme concrete, trăieşti o viaţă a ei. Exact ca în viaţa omului: cât eşti pe băncile şcolii nu contezi, eşti mulţime, un ins oarecare în devenire. Nimeni nu te bagă în seamă şi nici bine, nici rău nu se spune despre tine. Intrat odată în viaţă, începe selecţia şi îndatăce te-ai ridicat, lumea te observă, te studiază, te aplaudă sau tace, sau te critică.

Aşa s'a întâmplat şi cu acest Despărţământ al „Astrei". Din propriu lui cenuşe s'a născut. Intâiu dibuia, căuta un drum, îşi făcea loc. Trecătorii au prins de veste. Mai târziu munca a început în mare. „Astra" devenia cineva. Valurile mulţimii s'au zbătut bucuroase. Interesul a crescut dintr'odată şi ochi buni s'au aţintit asupra ei urmărind-o bucuroşi în tot ce făcea, şi ochi buni dar care vedeau poate ceva mai rău, au văzut ceeace au vrut, ceeace puteau să vadă.

Atâta tot.

„Astra" Braşov se bucură şi se bucură mai alest acest comitet care dela un dosar cu 48 de file şi un libel cu 33.000 lei a ajuns astăzi la o avere şi morală şi materială cum puţine asociaţii culturale au. In legătură cu aceasta multe lucruri se vor putea spune, bune sau rele, multe vor putea fi înfăţişate într'o lumină sau alta. Şi ochii, chiar acei cari văd mai puţin întorcându-şi privirile în 1926 vor trebui să vadă şi ei tot numai cei 33.000 lei şi 48 de foi, alt nimic, iar privind la ceeace avem azi nevoiţi vor fi să vadă că în cinci ani suma iniţială am înmulţit-o de vre-o patruzeci şi mai bine de ori, că anemicul dosar iniţial s'a transformat într'o adevărată arhivă, că în afară de aceasta avem azi un inventar, ori cum, enorm nu numai faţă de situaţia iniţială, ci chiar faţă de alte societăţi similare.

Şi din nou spunem: atâta tot.

S'a lucrat în condiţii grele la început, în mai bune mai târziu, iarăşi grele către sfârşit. Că s'ar fi putut face mai mult? E iluzia pe care ţi-o dă depărtarea. Pus odată în situaţii identice, cu toată răspunderea cuvântului şi a faptei, uşor te convingi singur că nu-i chiar aşa cum ai crezut când ai stat de-oparte. O faptă privită de departe, capătă aspectul pe care i-l dă aparenţa. Totul nu depinde decât de punctul din care o priveşti, de lumina care se proiectează asupră-i.

Că s'or fi făcut şi greşeli, e lucru în afară de orice îndoială. Greşala cea mare însă s'a făcut la început când adunarea generală a ales în acest comitet numai oameni supuşi greşelii.

Incheind aceste rânduri de predoslovie, noi suntem mulţumiţi cu ceeace am făcut şi mai mulţumiţi suntem pentru faptul că an de an, în rapoartele noastre generale n'am promis nimic. Nu ne-am luat angajamente, n'am legat nădejdi, n'am creiat deci desiluzii. Ceva s'a făcut şi avem convingerea că s'a făcut bine. Un lucru ştim: niciodată acest Despărţământ al „Astrei" n'a fost ceeace este astăzi.

Comitetul îşi depune mandatul liniştit.

II.

Secretariatul.

Comitetul a ţinut dela adunarea generală trecută până la adunarea generală de depunerea mandatului, 12 şedinţe de comitet, în cari s'a ocupat, pe de-oparte cu activitatea culturală la oraş şi la sate, cu chestiunile de organizare internă ale Bibliotecii, pe de altă cu chestiunite mari de cari, efectiv, depindeau toate celelalte şi anume: de problemele cinematografului. In legătură cu acesta procesele verbale vor rămâne mărturie de greutăţile pe cari a avut să le întâmpine comitetul anul trecut, odată cu apariţia filmului sonor. Probleme şi dificile ca rezolvare şi cu grele răspunderi materiale. Asupra acestui lucru însă vom reveni când va fi vorba despre activitatea cinematografului.

Am avut 270 hârtii la intrări şi 139 la eşiri, numărul acestora a scăzut fiindcă s'a lucrat, cu organizaţiile din judeţ, mai ales prin circulări.

III.

Propaganda culturală.

a) *La sate.*

Anul 1930, în ceeace priveşte activitatea culturală se remarcă prin aceeaşi tenpinţă de a sistematiza propaganda la sate, şi se încheie fără a putea spune că am ajuns s'o realizăm aşa cum am dorit-o. Lipsa fondurilor va fi mereu un motiv.

Conferinţele de cele mai multe ori au fost complectate prin câte unul sau două filme educative, mai cu seamă medicale şi, pentru a atrage un public cât mai numeros, s'au rulat şi comedii sau jurnale pe cari le obţineam prin intermediul cinematografului nostru, în mod gratuit. Sistemul e bun şi nu trebue părăsit; dimpotrivă. Propaganda prin film are avantajul de a interesa pe ori cine, precum şi de a lăsa impresii mai trainice asupra spectatorilor, chiar indiferent de nivelul cultural al lor. Greutatea ce mare constă însă în faptul, că filme culturale sunt puţine, se găsesc greu, iar când se găsesc sunt scumpe. Deaceea ni se pare binevenită o adresă a Ministerului Muncii, Direcţiunea Educaţiei Poporului, prin care la oraşe cinematografele sunt obligate să ruleze cel puţin 300 m. de film cultural, ceeace însemnează că pe viitor mai uşor vom putea ajunge la asemenea filme.

Augmentarea bibliotecilor înfiinţate anii trecuţi, s'a continuat şi anul acesta, într'o măsură mai mică, dar nu din lipsă de cărţi, ci pentrucă doriam să ne călăuzim în viitor, în această direcţie, după un plan chibzuit, care să ne ducă la un scop de mai înainte fixat. Un proiect în această chestiune a şi fost întocmit şi dacă n'a fost supus aprobării comitetului, cauza trebue căutată tot în lipsa de fonduri, pentrucă, dela început, o raţionalizare a bibliotecilor poporale însemna: biblioteci tip, cu cărţi bine alese, în dulapuri tip; un bibliotecar al nostru, recrutat din tinerii învăţători, cărora să li se dea şi o pregătire, prin cursuri, — câteva nume — organizate de noi; săli de lectură proprii, cu reviste şi ziare abonate, deschise şi la îndemâna ori cui. Ideal ar fi ca pretutindeni să avem aceste case naţionale, cari ar fi fost puncte culurale de sprijin pentru toată activitatea noastră. Ne-am ferit, deci, anul acesta de a îngrămădi la sate volume peste volume, de teama uitării care s'ar fi putut aşterne peste ele. Avem experienţă şi ştim bine că până nu vom putea ajunge la realizarea desideratelor de mai sus, nu poate fi vorba despre biblioteci poporale cu adevărat active.

O experienţă care, credem, aduce un real folos, am făcut-o cu Cercul cultural „Astra" Moeciul de jos, unde membrilor înscrişi în fiecare lună li se împart broşurile „Asociaţiunii", aşa cum se făcea înainte de războiu. E greu să aduci pe omul cult să citească la bibliotecă, dar pe ţăran, timpul căruia e limitat. Dându-i însă cărticica acasă, cărticica lui, o citeşte când are timp, tihnit, când are voie. Alături de cinematograf, sistemul acestor cărticele ni se pare deopotrivă de bun. In bugetul acestui an s'a înscris o sumă anumită, numai în acest scop. Sistemul inaugurat la Moeciul de jos, am vrea să-l aplicăm şi în altă parte.

Calendarele deasemenea, prin faptul că răspund unei necesităţi practice, au fost distribuite membrilor dela sate, în mod gratuit.

Propaganda la sate, anul acesta, prin conferenţiari, a avut un caracter practic, cele mai multe conferinţe ţinându-se din domeniul medicinei, întregite, când s'au putut prin filmul respectiv, sau prin mulaje. Voit le-am dat acest caracter, pentrucă am observat cu prilejul deplasărilor la sate cum ţăranii mai bucuros ascultă ceeace-i interesează direct, decât o conferinţă de cultură generală. Găsim aici prilejul să aducem mulţumiri Asociaţiei medicilor din oraşul şi judeţul Braşov, care ne-a sprijinit cu largă bunăvoinţă în activitatea desvoltată la sate anul acesta.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

In ceeace priveşte restul conferenţiarilor, constatările rămân cele de totdeauna: nu sunt prea mulţi. De data aceasta ne simţim datori să mulţumim d-lor Dr. V. Dogariu, medic şi Aurel Căpăţină, avocat, singurii cari s'au oferit să ţie şi au ţinut, conferinţe la sate în afară de cei obicinuiţi. Subliniem acest lucru pentru toţi cari cred că a ţine o vorbire la sat nu e mare lucru. Da, cu singura condiţie să fie ţinută numai odată într'un an şi atuncia când îţi convine. Să pierzi însă Duminacă de Duminecă, desigur e mult mai puţin comod decât altfel.

Dăm, în cele ce urmează, tabloul conferenţiarilor, conferinţelor, datei şi localităţii în care a avut loc conferinţa.

TABLOU

de conferinţele ţinute de „Astra" Braşov la sate în anul 1930—1931

Nr. crt.	Conferenţiarul	Data	Locul	Titlul conferinţei
1	Dr. Ulpiu Stefan	6 IV. 193'	Prejmer	Boli contagioase (la cerc inv)
2	Gen. A. Butunoiu	27 IV. „	Dârste	Aria naţională în servic. neamului
3	Dr. Ulpiu Stefan	18 V. „	Sânpetru	Sănătatea (a rulat film. „Binefacerile soarelui"
4	Dr. A. Stoian	5 VI. „	Bran-centru	Tuberculoza
5	„ „	5 „ „	Moeciul de j.	„
6	„ „	5 „ „	M. de j. Cheia	„
7	„ „	6 „ „	Predeal	„
8	Dr. O. Nema	7 „ „	Tărlungeni	„
9	„ „	7 „ „	Zizin	„
10	Dr. Birt	7 „ „	Intors.-Buz.	„
11	„	7 „ „	Căt. Floroaia	„
12	Dr. A. Stoian	7 „ „	Bran-Poarta	„
13	Dr. I. Lupu	8 „ „	Braşov	Cu rularea film. d. tuberculoză
14	Dr. Cojocariu	8 „ „	Turcheş	
15	Dr. Al. Sulică	8 „ „	Satulung	Tuberculoza cu rul f. d. tuberculoză
16	Dr. Suciu-Sibianu	8 „ „	Satulung	Despre alcoolism
17	Dr. O. Nema	8 „ „	Purcăreni	Tuberculoza
18	Dr. O. Nema	8 „ „	Budila	„
19	Dr. V. Stinghe	8 „ „	Budila	„
20	Dr. U. Stefan	8 „ „	Prejmer	„
21	Dr. U. Stefan	8 „ „	Prejmer	Ingrijirea copilului (A rulat filmul „Copilul tău").
22	Dr. Al. Tălăşescu	8 „ „	Hărman	Tuberculoza
23	Dr. U. Stefan	8 „ „	Dobârlău	„
24	Dr. Gh. Dogar	8 „ „	Măeruş	„
25	Dr. Birt	8 „ „	Intors.-Buz.	„
26	Dr. Birt.	8 „ „	Vama-Buz.	„
27	Dr. Runceanu	8 „ „	Sita-Buzăul	„
28	Dr. Iliescu	8 „ „	Feldioara	„
29	Dr. Brătănescu	8 „ „	Rotbav	„
30	Dr. Brătănescu	8 „ „	Măeruş	„
31	Dr. Ticuşan	8 „ „	Vlădeni	„
32	Dr. Lazarovici	8 „ „	Vlădeni	Despre alcoolism
33	Dr. Cărpinişan	8 „ „	Codlea	„ „
34	Dr. T. Sbârcea	8 „ „	Râşnov	Tuberculoza
35	Dr. Berariu	8 „ „	Râşnov	Despre alcoolism
36	Dr. Sonea	8 „ „	Cristian	Tuberculoza
37	Dr. P. Nistor	8 „ „	Zârneşti	„
38	Dr. P. Nistor	8 „ „	Poiana-Măr.	Profilaxia tuberc. sociale şi ind.
39	Dr. A. Gogonea	8 „ „	Poiana-Măr.	Boala tuberculozei
40	Dr. A. Gogonea	9 „ „	Tohanul-v.	„ „
41	Dr. Gh. Neguş	9 „ „	Holbav	Tuberculoza
42	Dr. Păişi	9 „ „	Satulung	„
43	Dr. O. Nema	9 „ „	Tărlungeni	Sifilisul
44	Dr. U. Stefan	9 „ „	Prejmer	Boli venerice a rulat filmul „Pericolul dragostei
45	Dr. U. Stefan	9 „ „	Teliu	Tuberculoza. A rulat filmul „Tuberculoza".
46	Dr. U. Stefan	9 „ „	Teliu	Tuberculoza. A rulat filmul „Tuberculoza" (ungur.)
47	Dr. A. Stoian	6 „ „	Bran	„
48	Dr. V. Dogariu	8 „ „	Marcoş	„
49	Dr. A. Sulică	2 X. „	Râşnov	Sifilisul
50	Dr. V. Borbil	2 „ „	Cristian	„
51	Dr. N. Căliman	2 „ „	Holbav	„
52	Dr. N. Căliman	2 „ „	Vulcan	„
53	Dr. Dogariu	2 „ „	Codlea	„
54	Dr. I. Lupu	2 „ „	Crizbav	„
55	Dr. Ticuşan	2 „ „	Crizbav	„
56	Dr. Ticuşan	2 „ „	Vlădeni	„
57	Dr. I. Gancevici	2 „ „	Bran	„
58	Dr. A. Gogonea	2 „ „	Moeciul de j.	„
59	Dr. A. Stoian	2 „ „	Tohanul-nou	„
60	Dr. Suciu-Sibianu	2 „ „	Zârneşti	„
61	Dr. I. Berariu	2 „ „	Tohanul-v.	„
62	Dr. V. Stinghe	2 „ „	Poiana-Măr.	„
63	Dr. I. Benţia	2 „ „	Rotbav	„
64	Dr. G. Brătănescu	2 „ „	Bod	„
65	Dr. T. Sbârcea	2 „ „	Prejmer	„
66	Dr. I. Runceanu	2 „ „	Teliu	„ (cu film)
67	Dr. P. Nistor	2 „ „	Intorsur B.	„
68	Dr. I. Birt	2 „ „	idem şcoală	„
69	Dr. O. Nema	2 „ „	Tărlungeni	„
70	Dr. Păişi	2 „ „	Purcăreni	„
71	Dr. A. Cojocariu	2 „ „	Budila	„
72	Dr. U. Stefan	2 „ „	Satulueg	„
73	Dr. Tălăşescu	2 „ „	Dârste	„
74	Col. Oprescu	2 „ „	Braşov	„
75	Ion Colan, prof.	7 XII. „	Budila	Solidaritatea naţională. A rulat şi un film
76	Dr. V. Dogariu	I. 1931	Holbav	Păstrarea sănătăţii
77	Ion Colan, prof.	15 II. „	Cristian	Intelectual şi muncitor. A rulat filmul „Soarele binecuvântat".
78	Dr. Suciu-Sibianu	1 III. „	Vlădeni	Păstrarea sănătăţii
79	Dr. N. Căliman	8 III. 1931	Dârste	Eredilatea, izvor de boală şi de sănătate
80	Dr. N. Căliman	15 „ „	Feldioara	Idem
81	Dr. Suciu-Sibianu	15 „ „	„ şi Bod	Păstrarea sănătăţii
82	Dr. V. Dogariu	22 „ „	Bod	
83	Dr. N. Căliman	22 „ „	Budila	Boli venerice (Sifilisul. Filmul „Copilul tău"
84	Dr. Suciu-Sibianu	29 „ „	Hărman	Păstrarea sănătăţii
85	Dr. V. Dogariu	29 „ „	Budila	Sifilisul.
86	Aurel Căpăţină	29 „ „	Prejmer	Sfaturi practice din domeniul dreptului civil
87	D. Cataveiu	29 „ „	Tohanul-nou	
88	Dr. N. Căliman	29 „ „	Moeciul de j.	A rulat film. „Soarele bine făcător" Eredilatea, izvor de boală şi sănătate.
89	Ing. B. Măzgărean	29 „ „	Rotbav	Despre criza economică.

TABLOU

de conferinţele ţinute de „Astra" Braşov în anul 1930—1931, prin conferinţiari minoritari.

Nr. crt.	Conferenţiarul	Data	Locul	Titlul conferinţei
1	Dr. Klein	2 IV. 1930	Sânpetru	Tuberculoza
2	„ „	3 „ „	Bod	„
3	Dr. Tartler	3 „ „	Hălhiu	
4	Dr. Meltzer	3 „ „	„	„ (nemţeşte)
5	Dr. Hornung	3 „ „	Ghimbav	„ „
6	Dr. Klein	4 „ „	Bod	„ „
7	Dr. Tartler	4 „ „	Ghimbav	„ „
8	„ „	6 „ „	Codlea	„
9	Dr. Franck	7 „ „	Ţânţari	„
10	„ „	7 „ „	Vlădeni	„
11	Dr. Tartler	7 „ „	Codlea	
12	Dr. Klein	8 „ „	Sânpetru	„ (şi nemţ.)
13	Dr. Tartler	8 „ „	Hălhiu	Despre alcoolism
14	Dr. Franck	9 „ „	Crizbav	Tuberc. (şi ung.)
15	„ „	9 „ „	Satu Nou	Idem
16	„ „	2 „ „	Hălhiu	Sifilisul
17	„ „	2 „ „	Ţânţari	„
18	Dr. Klein	2 „ „	Feldioara	„

Tuberculoza.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Omenirea, înspăimântată de ravagiile microbului descoperit de Koch în 1882, caută mereu noui mijloace de luptă contra tuberculozei, care a devenit un adevărat flagel. S'a decretat chiar o zi, pentru a se ţine conferinţe referitoare la modul cum se transmite această teribilă boală şi ce trebue să facem spre a ne feri de ea. Acelaş scop îl urmăresc şi rândurile ce urmează, adresate cititorilor acestei vechi şi răspândite gazete.

Tuberculoza sau oftica se observă mai des la om decât la păsări şi animale. Intr'adevăr sunt cazuri mortale la vacă, la găini, porumbei, dar boala nu face prea multe victime. Omul însă, nicăeri pe faţa pmântului nu este cruţat de această boală, în ori-ce climă ar trăi; în mijlocul celei mai bogate vegetaţii dacă vine în contact cu microbul, riscă să capete această boală. Căile de pătrundere în corpul nostru sunt: 1. cea mai frequentă prin plămâni, unde se localizează cel mai des; 2. pe cale bucală, înghiţind ori-ce aliment care conţine microbi; 3. printr'o rană deschisă a corpului, venind în contact cu acest microb. Primele două căi sunt cele mai importante de cunoscut, căci cele mai obicinuite cazuri de tuberculoză sunt la plămâni şi aparatul digestiv (intestine, peritoneu). Microbul, odată ce a pătruns în corp, se poate localiza, trecând în sânge, în orice organ: creer, meninge, ochiu, oase, rinichi etc.

Alimentele pe care le mâncăm fierte, friptе, nu conţin microbul căci a fost distrus prin căldură; laptele crud provenind dela vaci tuberculoase, fructele nespălate, cu praf mult, care au trecut prin mâna unor persoane bolnave de oftică, ne pot transmite boala.

Calea permanent deschisă, înlesniind pătrunderea microbului în corp, este cea respiratorie, prin plămâni. Fie că omul munceşte, ori stă în repaos, doarme, trebue să respire de cel puţin 18 ori pe minut. Dacă aerul, pe cerul introduse în corp nu este curat, conţine mult praf, fum, este prea umed ori prea uscat, plămânii suferă şi şi dau primul semn: *tusea*, la început foarte uşoară, mai ales dacă se iau măsuri severe, mai târziu grea, supărătoare. Odată ce plămânii sunt iritaţi, s'a pregătit terenul pentru pătrunderea celui mai temut microb al oftici. Acesta se găseşte peste tot răspândit prin sculpatul bolnavilor de oftică, prin puroiul rănilor tuberculoase şi pătrunde odată cu aerul în căile noastre respiratorii: nas, bronchii, plămâni. Dacă întâlneşte un om rezistent, bine hrănit, cu plămânii sănătoşi, mirobul nu găseşte loc prielnic de a se desvolta, şi este distrus. Nu tot aşa se întâmplă cu un om slăbit de o boală oarecare, cu o tuse veche, cu plămânii iritaţi: aici este locul cel mai bun de a se fixa şi de a-şi începe opera de distrugere. La început se arată cu temperatură, mai ales spre seară, indispoziţie, slăbiciune generală, tuse; acestea progresează cu cât boala se învecheşte şi nu este tratată. In acelaş timp, aerul dat afară din plămâni de aceşti bolnavi, conţine foarte mulţi microbi ai oftici, ceea-ce ajută răspândirea boalei. Aceşti bolnavi au devenit focare de contaminare pentru alţii.

Cum pot ei să nu mai răspândească boala? Dacă nu mai au capacitatea de muncă, sunt prea slehiţi, trebueso izoleţi, fie în spitalele pentru acest scop, fie în locuinţa proprie, luând măsuri pentru desinfectarea sculpatului, spălarea separată a vaselor şi rufelor. Cei cari pot munci, să aibă sculpători de buzunar, să tuşească în batistă, să evite pe cât se poate contactul îndelungat cu alte persoane, să doarmă singuri în cameră. Aceeaşi grije devine însă oricărei persoane de a şi îngriji sănătatea, veghind ca aerul pe cerul respiră să fie curat, să nu facă sporturi prea obositoare, să-şi îngrijească la timp orice bronşită. Persoanele cărora se închiriază locuinţă să fie sănătoase, mai ales dacă au intrare comună şi iau masa împreună.

In ultimul timp, şi în Braşov şi în satele dimprejur s'au observă multe cazuri de tuberculoză, răspândită de persoane care vin vara pentru aer. Mulţi, deşi sunt bolnavi de oftică, nu spun, stau în penalune, sunt toată ziua în contact cu copiii gazdei şi după câtva timp apare amintirea lăsată: un caz, ori mai multe de oftică, mai ales la copii. Măsuri severe în şcoli, internate, ateliere, peste tot unde sunt mulţi oameni într'o cameră, să nu fie tuberculoşi pulmonari. Camerile de locuit bine aerisite, după serviciu, plimbare în aer liber. Camera în care a locuit ori a murit un tuberculos, să fie radical desinfectată, văruită; e o crimă să fie imediat închiriată altui sănătos, căci acesta va respira zi şi noapte o adevărată cultură de microbi, cari sigur îl vor învinge.

Nu-i imposibil să ne apărăm de această boală; trebue numai să fim atenţi de unde o putem primi şi cum trebue să o combatem. Toate măsurile care întăresc corpul, sunt atâtea arme de apărare contra oftici, orice cauză debilitantă este în avantajul microbului. Să îngrijim de aerul, acest aliment de care nu ne putem lipsi nici un minut, să-l respirăm curat; natura ne-a lăsat soarele, cel mai puternic mijloc de curăţire a aerului, — noi trebue să-l menţinem curat şi în interiorul camerelor. In modul acesta contribuim cu ceva la menţinerea celei mai scumpe comori: sănătatea.

Dr. D. I. Borşan.

Convocare

Reuniunea Economică din Braşov-Scheiu în conformitate cu § 10 din statute, îşi va ţine adunarea generală ordinară Duminecă în 21 Iunie orele 11 a. m., în casele Societăţilor Unite din Prund. In caz că numărul membrilor nu va corespunde se va amâna pentru Duminecă 28 Iunie ora 11 a. m., cu ori ce număr de membri.

1. Deschiderea adunării.
2. Raportul general.
3. Raportul casierului.
4. Raportul bibliotecarului.
5. Raportul economului.
6. Diverse propuneri.

Se observă că la adunarea generală au drept de vot numai membrii cari au taxele achitate.

Comitetul.

Vinuri naturale vechi

la pivniţile

„BACHUS"

Str. Neagră No. 14

dela Lei 16 - 22

ŢUICA

naturală de prune Lei 40

OŢET

de vin Lei 12.

Apă minerală Lei 7.

Poftiţi să vă convingeţi.

Nicolae Bărbuceanu.

A doua replică

D-na Orghidan este foarte fericită că mi-a descoperit punctul vulnerabil: nu cunosc regulamentul de funcționare al școalelor secundare. Sunt destul de generos ca să nu stric bucuria oamenilor. Adevărul este însă că legea învățământului secundar are două regulamente și, cum d-na Orghidan nu preciza despre care din ele este vorba, era mai normal să mă gândesc la cel al pers. did., care reglementează mișcările în corpul didactic. Dar, fie că sunt ignorant, fie că nu, esențialul rămâne — nu-i așa? — de partea cui este dreptatea.

Deci să vedem.

Am susținut două teze: întâia, că plecarea d-nei Orghidan dela direcția liceului de fete, în 1929, a fost nu numai legală, dar și motivată; a doua, că numirea d-sale din luna Mai 1931, este nu numai ilegală, dar constitue un caz fantastic. Să examinăm acum argumentele d-nei Orghigan, menite să răstoarne tezele mele.

1. D-sa susține că, în *1929*, era directoare provizorie și că nu putea fi scoasă din direcție decât pe baza unei anchete, care i-ar fi stabilit vinovăția sau incapacitatea.

Directoare provizorie? De când? Eu o rog pe d-na Orghidan să publice decizia ministerială, prin care i-s'a recunoscut acest titlu. Sunt însă aproape sigur că n'are s'o publice. Și iată de ce. Titlul de mai sus, creiat prin noua lege, se poate acorda *numai* directorilor numiți sub regimul nouii legi, cari îndeplinesc condițiile prevăzute la art. 94 și 102 din aceeâș lege. Mă îndoiesc dacă *astăzi*, necum atunci, d-na Orghidan îndeplinește *toate* aceste condiții.

Dar, chiar ca directoare provizorie, d-sa nu putea fi demisă fără o anchetă atâta vreme cât avea o catedră, ca titulară sau detașată; din moment ce catedra, adecă baza, nu mai exista, cădea și direcția. Că așa este, o dovedește tocmai art. 259, de care d-na Orghidan face atâta caz, dar pe care se ferește să-l reproducă. Profesorul detașat, în temeiul acestui articol, poate fi director provizoriu, nu însă stabil. De ce? Fiindcă, încetând detașarea, direcția provizorie încetează și ea, deci nici o încurcătură; pe când direcția stabilă ar rămâne, născându-se o situație absurdă când cineva, fără să mai fie profesor, ar fi totuși director. (Pentru d-na Orghidan, astfel de situații sunt posibile și logice. Să mai discutăm? Inutil, căci aberația se dărâmă singură).

Inșă ceva. Dacă d-na Orghidan s'a simțit nedreptățită, de ce s'a resemnat ca o blândă mielușea și n'a protestat? A-și apăra drepturile, e un semn de conștiință civică. De altfel, soțul d-nei Orghidan n'a dovedit aceeaș modestie și resemnare fatalistă: tot în 1929, d-sa revendica direcția liceului de fete, fără să observe *ridicolul* gestului. (Fericită școală, cu atâția directori!)

2. D-na Orghidan are aierul să susțină că, primind direcția liceului de fete — mă rog: provizorie sau cu delegație? — a salvat situația legală a școalei. Îndrăzneață concluzie și straie legalitate! Totul, în această prezentare, este tendențios și falș. Art. 259 prevede *una* din soluții pentru cazul că o școală nu are, printre profesorii ei, nici unul, care să îndeplinească condițiile pentru a fi director provizoriu. (D-na Orghidan le întrunește pe *toate*?) „Art. 260, pe care d-na Orghidan, „probabil dintr'un exces de bună credință, nu-l amintește, conține a doua soluție. Ministerul nu era, prin urmare, obligat să recurgă la prima soluție, să facă apel la serviciile d-nei Orghidan. (Vom vedea că nici nu putea s'o facă).

Dar, să reproducem art. 259. „Dacă în corpul didactic al unei școale secundare nu sunt profesori cari să îndeplinească condițiile din articolele de mai sus, Ministerul *poate* încredința direcțiunea și unui *profesor titular* dela altă școală, *în calitate de detașat*. Confirmarea ca stabil nu se poate da decât dacă directorul a devenit profesor titular al școalei".

Articolul are nu numai un caracter facultativ și nu obligator, dar, prin conjucția „și", vizează cazuri rari și excepționale. Apoi, el spune limpede că directorul, venit din afară, trebue să fie un profesor detașat. Din ultima frază, apare și mai vădit că funcția de directorest *inseparabilă* de cea de profesor, că cineva, ca să fie în ordine cu direcția, trebue *mai întâiu* să fie în ordine cu catedra.

In ciuda textului acestuia și în ciuda altor texte categorice, d-na Orghidan susține că detașarea directorilor la o catedră întreagă ar fi nelogică". (D-sa concepe o meserie de director, independentă de cea de profesor; după această teorie, cazul d-sale este corolarul logicei).

Facem o singură observație. Cum jumătăți și sferturi de catedre nu există — cel puțin pe tablourile de încadrări, ele nu se pot găsi — și cum un titular de catedră nu-i obligat să cedeze o parte din orele sale, ci e dator să le facă (au se găsesc totdeauna surori generoase, cari să se îmbolnăvească la comandă) urmează că directorii se pot detașa în vânt, devenind niște semi-sinecuriști. Și d-na Orghidan nu observă că, pe această cale, intră în domeniul absurdului?

Am spus însă că, chiar în cazul că d-na Orghidan ar fi *fost detașată la liceu*, mai era și altă soluție. „In lipsa unui director, îndeplinind condițiile legii, direcția poate fi încredințată, prin delegație, unuia dintre profesorii școalei". Așa sună art. 260 din reg. de funcționare al școalelor secundare. La această soluție se recurge mult mai des decât la cea dintâi: cei mai mulți directori din țara noastră sunt numai cu delegație. (D-na Orghidan e provizorie(?)

Dar, de ce a fost înlocuită d-na N. Popescu? Căci soluția cea mai normală asta era: să continue delegația d-nei Popescu, mai ales că nu i-s'a reproșat nimic și mai ales că la 2 Iunie — așa mi-s'a spus — împlinea cei 5 ani de vechime ca tit. def. și astfel drumul spre direcția provizorie îi era deschis. De ce atâta grabă cu înlocuirea? Mă rog, se prăpădea școala? Cine era ahtiatul după direcție?

Și acum o *recapitulare*: d-na Popescu a fost înlocuită în mod ilegal, dar fără motiv; d-na Orghidan i-a luat locul în mod ilegal, căci nu are catedră; chiar dacă ar avea catedră, o detașare în luna Mai este insolită, mai ales că direcția se putea încredința unei titulare a școalei; apoi „concediul parțial" este unic în felul său. După toate acestea, d-na Orghidan este o *intrusă* la liceul de fete.

Cu teorii construite pentru uzul personal sau al familiei, nu se pot sdruncina adevăruri. Cetitorul de bună credință este, cred, pe deplin edificat.

3. D-na Orghidan aduce în discuție cazul drei Nestorescu Afirm: d-ra Nestorescu era *de drept* profesoara liceului de fete. Aparținând acestei școale, putea să primească delegația de directoare. Nu eu i-am definit această situație, ci d-l Ionescu-Bujor, inspector general, care pe atunci conducea învățământul secundar. Dacă n-a putut fi încadrată în Brașov, nu e vina mea și, probabil, nici a ei. Numirea ei a fost perfect legală, căci, încă odată, aparținea liceului (cum aparține d-na Orghidan unei școale din București.)

4. Mi-se mai aduce o acuzație: că a existat o catedră de limba română, liberă prin detașare, pe care d-na Orghidan, din vina mea, n-a putut-o obține. N-am cunoștință de nici o cerere în acest sens. Prin mâna mea n-a trecut.

5. Aprecierile d-nei Orghidan mă lasă indiferent. Sunt vorbe spuse la năcaz, cari se contrazic: odată sunt fricos, altă-dată prea îndrăzneț. Ce să i faci? Adevărul doare.

Ilie Cristea.

Firimituri

din trecutul Românilor din Brașov și Țara Bârsei.

Candid Mușlea, preot-prof

— Continuare. —

XXVIII.

81/1816

Adresa: La Preacinstitul Magistrat al Brașovului.

Plecată instanție acelor dinlăuntru, unor vecini de pe Tocile în Bolgarseg, pentru o ulicioară.

Preacinstit Magistrat!

Noi la Bolgarseg pe Tocile avem în vecinătatea noastră o ulicioară, pe care, de când ne am pomenit, așa am găsit și toți urdinăm (trecem) la toate treburile noastre mai mulți ca 20 de oameni, care avem moșiile noastre pe acolea, tot pe ulicioara aceasta, că pe airea nu avem pe unde să umblăm. Iar acuma s'au sculat un vicin Văsii Meșotă, care merge pe de o parte pe lângă ulicioară miezuina lui. Și pentru căci au luat un copil prea puțin pământ de acolo, s'au pus să închiză ulicioara, ca noi să nu avem pe unde să umblăm. Care dacă nu se cade să ia nimenea pământ de acolo, poate Dumneaului să facă au alt chip rânduială, ca sub pedeapsă să se oprească treaba aceea, iară nu să închiză drumul la atâția oameni; că uliciara aceasta, care se numește ulicioara lui Pricop, este dela moșii noștri lăsată deschisă.

Pentru aceasta ne rugăm cu plecăciune la P. C. M. ca să binevoiască a porunci la numitul Văsii Meșotă, ca să nu închiză ulicioara, ci să o lase deschisă, că noi avem pagubă dacă o va închide. Și suntem Al P. C. M. plecate slugi:

Veszij Marin, Iuon Merinel, Nitze Baboje, Mitru Szcurtu, Gyorgye Mazere, Dumitru Vagas, Ion Bade, Thoader Szaftu, Petru Szfete împreune ku tsejalaltz vicini.

203/816

Mag. cercetând, V. Meșotă, arată, într'o adresă în limba germană, că ulicioara de lângă grădina lui „pe Widder-Gang" (Vidrigon) e asemănătoarea tuturor recruților fugiți, a hoților și a prevaricanților de pădure. Ea n'ar fi de nici un folos, căci nu servește de intrare în nici o grădină. In schimb îi aduce pagubă adeseori, vecinii făcând găuri în pământ ca să scoată lut, așa că azi-mâne stobourele îi vor cădea, ba și unii din pomii roditori. — La sfârșit V Mesotă își retrage cererea (No. 2971/816).

XXX.

633/1815 — *Adresa*: La Preacinstitul Magistrat să se primească această jalbă.

Preacinstit Magistrat mie milostiv.

Cu mare jale jelueac milii Preacinstitului și milostivului Magistrat eu cel mai jos iscălit cu numele meu, că în vreme ce sunt eu de vro 90 de ani și slab și neputincios, și-mi aștept moartea din ceas în ceas, sfârșitul vieții, pentru aceasta am făcut ojără de adigată (sicl adiată!) mult puțin ce las în scris cu sufletul meu în adigată, este dereptu așa fiindcă copiii mei după moartea mea să nu aibă judecăți unii cu alții, ci să împartă numai dereptu, să fie la unul ca și la altul. Și pentru aceasta mă rog cu lacrimi de preac. Magistrat, ca să-mi întărească această adigată cum o hi mai bine și mai dreptu, și rămâiu al precinstitului Magistrat plecată slugă

Ieu Radul Dumbrave jeluitor din Tohanul-Nou.

femvruarie Die 23 ano 1815.

Mag. aprobă testamentul, care probabil a fost trimis divizorilor.

XXX.

4185—1814. — Radu Sulică din *Turches* se plânge că din cele 959 de oi ale sale, ce pășteau nu departe de Galați, saidgii turci i-au luat cu puterea 73 de oi sub titlul de beilic, pentru o taxă de 2 lei și 30 parale de cap. Nici viceconsulul din Galați nu i-a putut ajuta. Cere deci ca locurile mai înaite să stăruie ca să fie despăgubit.

XXXI.

842/806. *Adresa*: La Preacinstitul Magistrat al Brașovului. Acelor înlăuntru numiți jeluitori umilită și prea plecată instanție cu milostivire să se primească. La care așteptăm milostivă rânduială.

Precinstit Magistrat,

Nouă preamilostivi Patroni!

Cu a noastră prea plecată și obidită instanție venim și jeluim cu plecăciune din ghenunche Cinstitului Magistrat, fiindcă neam înștiințat și bine încredințat dela Obștea Românilor din Satulung dintr'o milostivă rezoluție dată în dosul instanței, ce au fost dat Ungurii din Satulung împotriva Românilor, pentru căci n-au vrut să dea porțioane, fân, și ovăs, încă din datumul dela anul 1801, Martie I-a. Sub No. 530 ieșită milostivă rezoluție, întru care cu milostivire au binevoit Lăudatul Magistrat a hotărî ca din Rumânii celce n'ar avea holde de arat și fânețe de fân, porțioane să nu dea. Așa noi lăcuitorii rumâni dela Cernatu, dela Türkös, dela Bacifalu, înțelegând acum și căpătând și în mâna noastră milostiva aceea rezoluție în copie dela în sus pomenit an și lună, și sub numărușul scris. Acum iară s'au dat înainte știre de a da și noi Rumânii porțioane, fân și ovăs, numai până acuma nu s-au început. Pentru a căria mai bună rânduială și mângâiere mai înainte până nu se face aruncătura porțioanelor din ghenunche venim și cădem cu lacrimi la C. Mag., ca cu părintească milostivire să se milostivească și asupra noastră, a căpăta și noi din nou acea milostivă rezoluție, a fi și noi ușurați despre aceste în sus pomenite: de darea porțioanelor, care n'avem holde de arat și fânețe de fân ca să nu fim supărați. Despre care al nostru mare păs suntem nădăjduiți că cu milostivire oam fi și ascultați a ne căpăta dreptul nostru despre ușurarea de darea porțioanelor, rămânem până la moarte.

Al Cinst. Magistrat

Preá plekáte szlugzj

Nój Obsteá Romunilor Delá:

Csernátu, Dela Türkös Delá Bátsfálu.

Urmează nume din fiecare comună, cu punerea degetului și „á n vojt". — Tot alei e și o altă cerere, în limba maghiară, din 1816, a Românilor fără holde din Bacifalu, Turchès, Cernat și Satulung. — No. 948/1816 tratează — mai pe larg — aceleași plângeri ale Românilor din Baciu contra jurașilor unguri de acolo. — No. 2059/816: Vásii Tiber, Stan Irimie, Pascu Buzate și Ion Manole, în numele tuturor Românilor din Baciu, anunță Magistratul că fau recurs la Guvern. — No. 2167/816, cei de mai sus se plâng că primarul, de când s'au plâns contra Ungurilor, încartirează, tot la 15 zile, pe soldații de pe Timiș tot la Români, chiar și la cei mai săraci. (Ortografia ungurească).

XXXII.

2793/813. — *Adresa*: La Preacinstitul Magistrat al Sl(ăvitei) Cetăți Brașovului și toată Țara Bârsei, nouă milostivi Domni Domni și Stăpânitori, cu plecăciune să se primească această umilită Istanție a Brănenilor de din sus.

Preacinstit Magistrat!

Cu fierbinți lacrimi și din inimă cu mare durere căden la părintească milă a Preacinstitului Magistrat, fiind că cunoscut este Măriilor voastre starea Branului din sus, cum suntem de tot închiși de toate părțile, ba de tot oprigi, la care suntem speriați dela mic până la mare, că o să perim mai tare de foame decât de alte primejdii, ci ne rugăm P. M. milostivește a porunci la satele celea ce au bucate de vânzare după împrejuru acestui district, ca să ne aducă aici la Bran, că unii din noi am pomenit aici mare boală de ciumă, care mulți oameni au perit de boala aceea, și au făcut Cinstitu Mag. rânduială, și pusese un Commisareș, care didea oamenilor bucate din destul, și-și lua de găleată 3 cr. osteneala lui, și locmeala o făcea singur acel Commisareș cu aceia ce aducea bucate de vânzare, și am fost toți îndestuliți și mulțumiți, că acuma despre Țara Românească suntem de tot oprigi, că unii din noi trăiesc și se hrănesc numai cu Pecioici, din care se poate pricinui o mare boală între dânșii, ci ne rugăm ca cât mai în grabă această milostivă rânduială, până nu apucăm să slăbim de tot, la care nădăjduiți suntem milii cei părinteți a prea Cinst. Mag. că vom fi auziți, suntem și rămânem. — Sig. Bran 24 Septemvrie 1813.

Ai Prea cinstitului Mag.

Prea plecați și supuși

Noi toată Obștea de dinsus de Bran.

XXXIII.

2316/813. — Ioan Negoțescu din *Șimon* cere un atestat că e supus cesaro-crăiesc și contribuent, pentru ca să nu mai plătească contribuții în Valachia, unde își vede de vite. El prezintă în acest scop următorul:

Attestat.

Noi mai jos iscăliții dăm credincios Attestat, precum că Iuon Negoțescu ieste născut dela Bran, în plasa Șimonului, feciorul răposatului Iuon Coman Negoțescu, adecă moșnan dela Bran, căsătorit și birnic împărătesc. Pentru mai mare credință, ne iscălim și punem și degitile noastre în loc de pecete. — Bran în luna August al 8-lea 1813.

† Ion Monoiu Paroh din Șimon

† Ion Coman Hărdă pergar din Șimon.

(Atestatul e scris cu ort. ungurească, semnăturile cu cirilice.)

(Din Arhiva Brașovului.)

Memoriul d-nului Gh. Crişan.

— Urmare de pe pagina doua —

mitate cu legea amnestiei din 6 Iunie 1929 art. 3.

In mandatul de arestare se arată că în anul 1928 s'a trecut prin ordinul abuziv al directorului general Ioan Iosif ca amortizată suma de lei 3.470,000 şi mai târziu suma de lei 1500000 fără ştirea Consiliului de Administraţie; ori aceste fapte deşi sunt invocate în mandatul de arestare contra mea, sunt fapte ale directorului general Iosif, cari nu pot să-mi fie atribuite mie. Pentru ca să-mi fie imputate mie, dl judecător de instrucţie *era dator să arate că sunt făcute în înţelegere cu mine, indicând şi faptele sau actele din care această conivenţă ar rezulta.* Ori repet, din anul 1925 nu am mai avut nici o legătură cu directorul Iosif. Am depus la Tribunal, cu ocaziunea desbaterii confirmărei mandatului, procesul verbal al şedinţei Consiliului de Administraţie din 5 Iulie 1925, în care la raportul meu Consiliul de Administraţie a hotărât controlarea gestiunei lui Iosif şi darea lui în judecată.

Cum mai puteam astfel să fiu de conivenţă cu el?!

Art. 93, 100 şi 101 din Codica de Procedură penală.

Spre deosebire de art. 141 pr. pen. meghiară care îngrădea cazurile când cineva putea să fie arestat, legiuitorul român de dreptul judecătorului de instrucţie să ordone arestarea în trei cazuri:

1. când inculpatul ar putea fugi, 2. când arestul este indispensabil instrucţiei pentru ca inculpatul să nu poată unelti ca probele, pe care se străduieşte judecătorul de instrucţie să le edune, să nu fie zădărnicite şi 3, când arestul este reclamat de un interes general de siguranţă publică.

Nimic nu poate fi mai dureros pentru om, decât privarea de libertate.

In ţara noastră, unde nu s'a ajuns încă să se facă o distincţiune netă între arestul preventiv şi pedeapsa privativă de libertate cu caracter represiv, această măsură trebue în special cumpănită şi ordonată numai în cazuri extreme. Magistratul, care o aplică, trebue să o aplice cu cea mai mare conştiinţiozitate şi scrupuloziate, mărginindu-se la ceea-ce trebue realmente să fie: garanţia societăţii contra unui inculpat primejdios ordinei sociale şi asigurarea că persoana, dacă va fi condamnată, va sta la dispoziţia societăţii pentru a-şi primi pedeapsa.

Legiuitorul în art. 100 şi 101 în special jurisprudenţa (Curtea de Casaţie Dec. 1913, 16 Iunie 1925, Cas. II 3731 din 3 Dec. 1925, Cas. II 9251 din 15 Nov. 1928) cere ca magistratul instructor să-şi motiveze mandatul de arestare arătând cari sunt împrejurările de fapt precum şi considerentele speciale cauzei şi persoanei acuzatului, din care ar rezulta temerea că acesta ar încerca să fugă, să conrupă probele sau este periculos ordinei sociale.

Nu este suficient ca d-l judecător instructor să indice formula stereotipă şi cu nimic controlabilă că există teama că inculpatul ar fugi, că poate să conrupă probele sau că e periculos siguranţei publice astfel cum se arată în speţă.

Mandatul de arestare rămâne sub acest raport, nemotivat.

Dar On. Tribunal, ca instanţă de confirmare a examinat şi în speţă ca instanţă de fond dacă există aceste criterii şi a găsit că un om de situaţia mea socială, cu trecutul meu, nu-şi va părăsi ţara de dragul unor acuzaţiuni cari se năruesc la cea mai simplă argumentare, că nu pot conrupe nici o probă deoarece toate probele sunt în posesiunea d-lui judecător de instrucţie (actele, piesele justificative, registrele societăţii) şi că un om care a iscălit actul Unirii la Alba-Iulia, un fost sfetnic al Tronului despre care în viaţa publică nu s'a şoptit nici cea mai mică insinuare, ar putea să fie un rebel al ordinei sociale, un periculos siguranţei şi ordinei publice.

Incompetenţa d-lui judecător instructor al Tribunalului Braşov.

In subsidiar, susţin şi incompetenţa teritorială de a instrui a d-lui judecător instructor al Tribunalului Braşov.

Potrivit art. 60 şi 66 Condica de proc. pen., nu avea această competenţă deoarece domiciliez în Bucureşti şi faptele s-au petrecut în America. Ipoteza pluralităţii de infractori nu poate fi admisă, deoarece nu există conexitate între infracţiunea ce mi se impută mie şi faptele celorlalţi inculpaţi, de altfel art. 222 C. P. C. aplicabil în speţă, pentru ca să existe conexitate, cere o înţelegere formală în prealabil.

In lipsa acestora mandatul de arestare, rămâne şi sub acest raport nemotivat.

Cu distinsă stimă

Dr. Gheorghe Crişan.

Deputaţi aleşi în jud. Braşov, d-nii Al. Lăpedatu, dr. Voicu Niţescu şi Szabo Beni au fost validaţi de Cameră.

„Kronstädter Zeitung cere în numărul de eri, ca **d-l Al. Lăpedatu,** în urma pactului guvernului încheiat de Saşi cu guvernul, **să cedeze mandatul său d-lui Fritz Konnerth.**

Asociaţia absolvenţilor şcoalelor de Arte şi Meserii, industriale şi profesionale din Transilvania, cu sediul central în Braşov, aduce la cunoştinţa tuturor absolvenţilor, fie membri sau nu, ai asociaţiei, că nu are nimic comun cu Asociaţia Cultura Tehnică din Galaţi, care cu dela sine putere a publicat ţinerea congresului tuturor asociaţiilor absolvenţilor Şcolilor de Arte şi Meserii din ţară, în zilele de 28 şi 29 Iunie 1931 la Galaţi.

Asociaţia absolvenţilor Şcoalelor de Arte şi Meserii din Braşov, îşi menţine punctul ei de vedere, că un congres al absolvenţilor Şcoalelor de Arte şi Meserii, nu se poate ţine decât la Bucureşti, şi aceasta numai în urma unei consfătuiri prealabile cu reprezentanţii tuturor Asociaţiunilor similare din întreaga ţară.

Ministerul Justiţiei

Direcţiunea Judiciară

Dl Vasile Gh. Hruban născ. la 9 Martie 1898 în com. Bâb din jud. Someş domiciliat în com. Dregu jud. Cluj, a făcut cerere acestui Minister de a fi autorizat să schimbe numele său patronimic de Hruban în acela de Harea spre a se numi Vasile Gh. Harea.

Ministerul publică aceasta, conform art. 9 din legea asupra numelui, spre ştiinţa acelora cari ar voi să facă opoziţiune în termenul prevăzut de alineatul II al zisului articol. 22 1—6

Dela Chestura Poliţiei.

Buletin informativ

Hoţ arestat. Autorul furtului de produse R. M. S. (ţigări şi tutun) de la restaurantul „Calul Alb" comis în noaptea de 13—14 Iunie a. c. a fost arestat de organele Poliţiei Gărei locale. El se numeşte Bedi Nicolae, de 18 ani, din comuna Cristian jud. Braşov. Ţigările furate erau în valoare de 15.000 lei. La cercetările făcute, el a recunoscut totul. Se crede că acest individ a mai comis şi alte furturi în oraşul Braşov, trecutul lui fiind foarte dubios în comună. După terminarea cercetărilor, va fi înaintat Parchetului.

•

Lucruri găsite. In trenul de Bucureşti—Braşov de către un călător, s'a găsit un portmoneu cu acte personale, care dovedesc că este proprietatea d-lui Rozenberg Misu din comuna Găeşti jud. Dâmboviţa. Acest pormoneu se găseşte la Chestura Poliţiei Braşov, de unde păgubaşul şi-l poate ridica.

•

Lovită de o motocicletă. Fameea Meszaros Erzsi de 20 ani, pe când voia să traverseze strada a fost surprinsă de motocicleta No. 1819 Bv. condusă de technicianul Peşteanu Ovidiu dela I. A. R. şi fiind în plină viteză, a trântit-o la pământ. In stare gravă a fost transportată la spitalul Gh. Mârzescu.

•

Furturi. Individul Boia Pall de 20 ani, a fost arestat pe când furase nişte flori din curtea d-lui Albu Emilian din str. Morii (Blumâne), unde s'a introdus prin chei false, găsite asupra se. Se fac cercetări.

— D-l Lazar Lebovici din str. I. C. Brătianu No. 34, a reclamat Poliţiei, că în timpul dela 15 Ianuarie şi 15 Iunie 1931 pe când lipsise dela domiciliu fiind plecat la Budapesta, autori necunoscuţi prin chei potrivite, au intrat într'o cameră unde avea depozitată manufactura, furând din ea o mare cantitate în valoare de aproximativ 74.000 lei. Casa a fost lăsată în îngrijirea servitoarei care i a spus că n-are nici o cunoştinţă şi nici nu i-a dat de bănuit ca cineva să fi intrat să fure din acea casă. In această direcţie se fac minuţioase cercetări dacă nu cumva servitoarea să fie complice la acest furt.

Boale de plămâni, inimă, stomac, ficat, rinichi, boale de sânge (anemie, limfatism, scrofuri), guşa, fibroame, cancere, boale de piele, reumatism, nevralgii (sciatica), paralizii etc.

caută şi tratează

prin

RAZE X

(Teleradiografie, radioterapie profundă),

Raze Ultra-Violete (Quartz)

Diathermie, Curenţi electrici.

Dr. C. N. ILIESCU

Specializat în ţară şi streinătate.

Localul Băncei Marmorosch Blank

Consult 3—5

Funcţionarii şi muncitorii plătesc onorariul redus.

3 1—0

De închiriat două odăi mobilate, în Str. Pajiste a) No. 31. 1—4

Ultime ştiri

DIN PARLAMENT.

Discuţia în jurul validărilor

Bucureşti, 18 Iunie 1931. — In şedinţa de eri seară a Senatului s'a terminat discuţia asupra validărilor Senatorilor aleşi. Au fost validaţi toţi senatorii afară de Senatorul D. Moldovan, ales al Camerei de agricultură din Iaşi. Pentru invalidare au votat 144 senatori, contra 13.

Cu acest prilej senatorii majoritari au produs scene tumultuoase împiedecând pe d-l D. Moldovan să se apere în contra învinuirilor aduse. Senatorii majoritari au votat pe faţă contra validării d-lui Moldovan şi au resprins propunerea d-lui general Văitoianu, ca d-l Moldovan să-şi clarifice situaţia militară la justiţia militară, iar până atunci validarea să fie menţinută în suspens.

La Cameră încă nu s'au terminat validările. Toate contestaţiile susţinute de opoziţie au fost respinse, astfel că aleşii urnelor misluite au fost validaţi.

A fost invalidat comunistul Imre Aladar, ales la Bihor şi Satu-Mare. In urma acestei invalidări, comuniştii, ne mai întrunind cota de 2% pe ţară, nu vor intra în Parlament. Mandatele lor, cinci la număr, vor fi retribuite altor partide.

Eri d. a. comunistul Imre Aladar a fost arestat în urma unui discurs ţinut în faţa muncitorilor.

Alţi doui subsecretari de stat

Bucureşti, 18 Iunie 1931. — M. Sa Regele a semnat eri decretul prin care au fost numiţi subsecretari de stat, d-nii: Ştefan Meteş, la Interne şi Victor Stanciu, la Domenii.

D-nii Ştefan Meteş, subsecretar de stat la Interne şi V. Stanciu subsecretar de stat la domenii, au depus eri după amiazăă, la Cameră, jurământul, în faţa d-lui prim-ministru Iorga.

CINEMA „ASTRA" (APOLLO)

19—20—21—22 Iunie

LONDRA IN FLACĂRI

Mari lupte aeriene între un aeroplan şi un Zepelin cu frumoase scene de dragoste şi gelozie.

Interpreţi **Iohn Gerrick** şi **Helen Clandler.**

Vine! Afară de aceasta: Vine!

Gata la Comandă cu **Willy Forst-tal.**

Garnizoana Braşov.

No. 82012.

Publicaţiune

La cele două licitaţii publice neobţinându-se rezultate avantajoase:

In ziua de 26 Iunie 1931, ora 10 dimineaţa se ţine la garnizoana Braşov Calea Victoriei No. 42 licitaţie prin bună învoială cu oferte închise pentru aprovizionarea cu lemne, păcură şi motorină pentru următoarele garnizoane:

Braşov	40	vag. lemne
Sinaia	81	„ „
Târgovişte ..	200	„ „
M. Dealul ..	28	„ „
Lăculeţe ...	32	„ „
Buzău	371	„ „
Zilişteea	34	„ „
Cislău	24	„ „
M. Dealul	64	vag. păcură.
„ „	4	„ motorină.

Normele de urmat sunt cele prevăzute în Monitorul Oficial No. 127—1931 pagina 5023.

Caetul de sarcine se poate vedea în orice zi de lucru la garnizoana Braşov.

Concurenţii vor depune garanţie de 5%.

15 Iunie 1931.

Şeful Ser. Intendenţei C. V. A.

Int. Colonel *Niculescu.*

418 1—1

Locuinţă de vară,

imediat de închiriat. Două camere, bae, bucătărie. Poziţie admirabilă la soare şi aer, în apropierea restaurantului Transilvania. A se adresa dela 9—12 în biroul Dr. Lemeny, Piaţa Libertăţii 30. 360 1—6

Medic Primar Judeţean

Dr. Pompiliu Nistor

s'a mutat în Strada Lungă 135.

Consultă boli interne, sifilis etc. 2—4 d. a.

143 1—0

Ministerul Justiţiei

Direcţiunea Judiciară

Dl Ilie I. Delcea născ. la 12 Aprilie 1905 în comuna Osica de sus—Romanaţi, domiciliat în Sibiu strada Regina Maria No. 20 a făcut cerere acestui Minister de a fi autorizat să schimba numele său patronimic de Delcea în acela de Petcu, spre a se numi Ilie I. Petcu.

Ministerul publică aceasta, conform art. 9 din legea asupra numelui, spre ştiinţa acelora cari ar voi să facă opoziţiune în termenul prevăzut de alineatul II al zisului articol.

130 1—6

Doctor

TEODOR ION GHEORGHIU

Medic dentist

Consultaţii tratamente 15—18

Str. Regele Carol 30

(Fost Porţei 38)

163 1—0

TIPOGRAFIA A. MUREŞIANU: BRANISCE & COMP. BRAŞOV. Redactor responsabil: VICTOR BRANISCE